Ms. hisp.
Qu[illegible] 5[1]

Ms. Hisp.
Octavo. 3.

acc-ms 1914-253.

Conjugaciones Mallorquinas

y

algunos apuntes

2

Palma – 21 Marzo 1881.

En la lengua mallorquina hay cuatro conjugaciones, si bien la 4ª. se subdivide en 6 mas como sigue

La 1ª. termina en àr, como: amàr
La 2ª .. .. êr .. valêr
La 3ª .. .. ir .. partir
La 4ª .. .. ur .. dur

Esta se subdivide
- en àurer como càurer
- en êurer .. vêurer
- en èurer .. sèurer
- en ìurer .. rìurer
- en ér monosílabo y sus compuestos, como fér
- en ir monosílabo no diptongo y sus compuestos como dir

Se exceptuan los verbos dêurer, bêurer y sus compuestos & que son de la 2ª. Viurer, escriurer y sus compuestos & qe son tambien de la 2ª. salvo en el indicativo, que son de la 3ª.

Los verbos venir, tenir y sus compuestos & son de la 3ª. salvo en el subjuntivo, que son de la 2ª

Entre las terminaciones propias de la 1ª. conjugacion lo son àm y àu en las personas 1ª. y 2ª del plural de indicativo, y às y àses en las mismas personas del singular del pasado imperfecto del subjuntivo. Como: de amàr, amàm, amàu, amàs, amàses.

De la 2ª lo son êm y êu, y és y ésses, como: de temêr temêm, temêu, temês, temêsses. De la 3ª. lo son ím y íu, ís y ísses. Como: de sentír sentím, sentíu, sentís sentísses. De la 4ª. lo son ím y ís y és y ésses. Como: de dur duim, duis, dugues, duguesses; de recàurer, recàim, recàis, recaigués, recaiguesses; de prevêurer, prevêim, prevêis, preves, prevesses; de sobresêurer, sobresêim, sobresêis, sobresegués, sobreseguêsses; de sonrîurer, sonrêim, sonrêis, sonrigues, sonriguesses; de refer, refêim, refêis, refés, refesses; de cuàntradir, cuàntradêim, cuàntradêis, cuàntradigués, cuàntradiguesses

Los verbos dêurer, bêurer y sus compuestos tienen las terminaciones de devêm, devêu, bevêm bevêu, degués, deguéssés, begués, beguesses

Los verbos víurer, escriurer y sus compuestos tienen las formas de vivim, viviu, visqués, visquesses, escrivim, escriviu, escriqués, escriguesses

Los verbos venír tenír y sus compuestos tienen las formas de venim, veniu, vengués vengnesses, tenim, teniu, tengués, tenguesses

La lengua mallorquina tiene una tendencia decidida á hacerse siempre suave y enérgica, por eso se vale á cada paso de la apócope de la sinalefa y de otras figuras. Bajo este punto de vista deben mirarse las subdivisiones de las conjugaciones que quedan antes enunciadas

Conjugacion del verbo

havêr, haber

Yndicativo Presente

Yo he — jò hé
tu has — tu hàs
&c — éll hà
nòstros hem, ò avèm
vòstros hêu ò avêu
élls hàn.

Imperfecto

Yo habia — jò havia
tu havias
éll havia
nòstros haviam
vòstros haviau
élls havian

Perfecto

Yo hube — jò hé.
tu hubistes — tu hàs ò haguéres
& — éll hà ò hagué
nòstros hem ò hagué(rem)
vòstros hêu ò hagué(reu)
élls hàn ò haguéren

Yo he habido

jò vàig havêr hagud
tu vàres havêr hagud
éll và havêr hagud
nòstros vàrem havêr "
vòstros vàreu havêr "
élls vàren havêr "

Yo hube habido.

jò vàig havêr hagud
tu vàres " "
éll và " "
nòstros vàrem " "
élls vàren " "

Futuro

Yo habré — jò hàuré
tu hàuràs
éll hàurà
nòstros hàurêm
vòstros hàurêu
élls hàuràn

Imperativo

Ha tu — hà tu
haya el — hàja éll.
tengamos — hajám ó hà
guêm nòltros
hàjau ó hàgueu
vòltros
hàjan ó haguen
élls

Subjuntivo

Como yo haya
Còm jò hàja
" tu hajas
éll hàja
nòltros hajám
vòltros hàjau
élls hàjan
Como yo hubiera, habría ó
hubiese
Còm jò haguéra, hauría
ó hàguès
" tu hàguéras, hàurias
ó hàguèsses
" éll hàguera, hàuria
ó hàguès
" nòltros hàguéram,
hàuriam ó hàguéssem
vòltros hàguérau, hàuriàu
ó hàguèsseu
. élls hàguéràn, hàuriàn
ó hàguessen

Infinitivo

Haber — havêr
" habido — havêr hàgud
" de haber, havêr de havêr
Habiendo — havênd.
habido — hàgud
Habiendo de haber — havênd de havêr

Tenir — tener

Tener — tenír
Teniendo — tenind.
Tenido — tengud.

Yo tengo — jò teng
tu tens
éll te
nòltros tením
vòltros teniu
élls tenên

Yo tenia jò tenia
tu tenias
éll tenia
nòltros teniâm
vòltros teniâu
élls teniân

Yo tuve jò vaig tenir
tu tinguéres, vàres tenir
éll tingué, và tenir
nòltros tinguérem, vàrem tenir
vòltros tinguéreu varêu „
élls tinguéren, vàren „

Yo he tenido
jò hè tengud
tu has tengud.
éll hà tengud.
nòltros hêm „
vòltros hêu „
élls hân „

Yo hube tenido.
jò vàig avêr tengud.
tu vàres „ „
éll va „ „
nòltros vàrem „ „
vòltros vàreu „ -
élls vàren „ -

Yo tendré jò tendré
tu tendràs
éll tendrà.
nòltros tendrêm
vòltros tendrêu
élls tendràn.

Ymperativo

Ten tu — ten tu
tenga él — tengà éll.
tenguêm nòltros
teniu vòltros
tengân élls

Subjuntivo

Como yo tenga.
Còm jò tenga
„ tu tengas
éll tenga
nòltros tenguèm
vòltros tenguêu
élls tengàn.

Como yo tuviera, tendria ó tuviese
Còm jò tendrià, ó tenguês
„ tu tendrias ó tenguéses
„ éll tendrià ó tenguês
„ nòltros tendriàm ó tenguéssem
„ vòltros tendriâu ó tenguésseu
„ élls tendrian ó tenguéssen

Essêr, ser.

Ser. êssêr

Siendo — essènt

Sido — estàd.

Yo soy. jò som

tu ets.

èll ès.

nòltros som

vòltros son.

ells. son.

Yo era jò éra

tu éras

èll éra

nòltros erâm

vòltros érâu

èlls erân.

Yo fui

jò vaig êssêr.

tu fores, vàres ..

èll fone, và — ..

nòltros forem, vàrem ..

vòltros foreu, vàreu ..

èlls foren, vàren ..

Yo ~~hube~~ he sido.

jò som èstàd.

tu éts èstàd

èll ès èstad.

nòltros som èstads.

vòltros son — ..

èlls son — ..

Yo hube sido.

jò vaig èssêr èstad

tu vàres .. ..

èll va .. ..

nòltros vàrem êssêr èstàds

vòltros vàreu .. ..

èlls vàren .. ..

Yo seré jò serà

tu seràs

ell serà

nòltros serêm

vòltros serêu

èlls serân

Ymperativo

Se tu	èssê tu
Sea él	sia èll
Seamos	siêm nòltros
Sead	siàu vòltros
Sean	siân èlls

Subjuntivo

Como yo sea

Còm jò siâ
„ tu siâs
„ èll siâ
„ nòltros siêm
„ vòltros siâu
„ èlls siân

Como yo fuera, seria ó fuese

Còm jo forâ, seriâ ó fos
tu forâs, seriâs ó fossês
èll forâ seriâ ó fos
nòltros forâm, seriâm, ó fos-sem
vòltros forâu, seriâu ó fosseu
èlls forân, seriân ó fossen.

Èstàr — estar

Estar — èstàr
estando — èstànd
estado — èstàd.

Yo estoy — jò estig.
tu estàs
èll està.
nòltros estàm
vòltros estàu
èlls estàn

Yo estaba — jò estàvâ
tu estàvâs
èll estàvâ
nòltros estàvâm
vòltros estàvâu
èlls estàvân

Yo estuve — jò vaig êstar
tu êstiguérês, vàrês estàr
èll êstigue và estàr
nòltros êstiguérêm, vàrem „
vòltros êstiguérêu, vàrêu —
èlls estiguéren vàrên —

Yo hube estado
jò vaig haver êstàd
tu vàrês „ —
èll và — —
nòltros vàrêm „ „
vòltros vàrêu „ —
èlls vàrên — „

Yo estaré
jò êstaré
tu êstàràs
èll êstàrà
nòltros êstàrêm
vòltros êstàrêu
èlls êstàràn

Está tu — está tu
esté el — estigâ ell
estemos — estiguêm nosaltros
Estad — estau vosaltros
esten — estigân ells.

Subjuntivo

Como yo este
Còm jó estigâ
tu estigâs
ell estigâ
nosaltros estiguêm
vosaltros estiguêu
ells estigân

Como yo estuviera, estaría ó estuviese
Còm jó estaría ó estigués
tu estarías ó estiguésses
éll estaría ó estigués
nosaltros estaríam ó estiguéssem
vosaltros estaríau ó estiguésseu
ells estarían ó estiguéssen

1ª conjugacion

Amar. amar

Amar — amàr
Amando — amantó
Amado — amàd

Indicativo

Yo amo — jó àm
tu àms
ell àmé
nosaltros àmam
vosaltros àmau
ells àman

—

Yo amaba — jó amàvâ
tu amàvâs
ell amàvâ
nosaltros amàvâm
vosaltros amàvâu
ells amàvân

Yo amé
jó he amàd
tu amàres
ell amà
nosaltros amàrem
vosaltros amàreu
ells amàren

Yo he amado.

jò vaig àmàr (he amado)

tu has àmad, vàres amàr

èll hà àmad, và "

nòltros hèm àmad, varem

vòltros heu " vàreu amàr "

èlls han " vàren "

—

Yo hube amado

jò vaig havèr amàd.

tu vàres " "

èll va " "

nòltros vàrem " "

vòltros vàreu " "

èlls varen " "

—

Yo amaré — jò âmêré

tu âmêràs

èll âmârà

nòltros âmârêm.

vòltros âmârêu

èlls âmârân

Imperativo

Ama tu — àma tu

ame el — àm ell

amemos n. — âmêm nòltros

amad v. — àmau vòltros

amen ellos — àmen èlls

Subjuntivo

Como yo ame

Còm jò àm, ò àmi

tu àms ò àmis

èll àm ò àmi

nòltros âmêm

vòltros âmêu

èlls àmen ò àmin

—

Como yo amara, amaria ó amase

Còm jò âmaria, ò âmàs

tu âmârias, ò âmàsses

èll âmârâ ò âmàs

nòltros âmâriâm, ò âmàssêm

vòltros âmâriâu, ò âmàsseu

èlls âmarian, ò âmàssên

2a. declinacion.

Valêr, valer

Valer — valêr
Valiendo — valguênd
Valido. — valgud.

Yo valgo jò vàlg
tu vàls
éll vàl
nòltros valêm
vòltros valêu
ells valên

Yo valia
jò valia
tu valias
éll valia
nòltros valiam
vòltros valiau
ells valian

Yo vali
jò vaj valêr
tu valguérés, vàres valêr
ell valguê, và valê
nòltros valguèrem, vàrem valêr
vòltros valguereu, vàreu ..
ells valguéren, vàren — ..

Yo he valido ó hube valido
jò hé valgud ò vaj havêr valgud
tu has .. , ò vàres .. ..
ell hà .. ò vá .. ..
nòltros hem — .. ò vàrem .. — ..
vòltros hêu .. ò vàreu .. ..
ells han .. ò vàren .. ..

Yo valdré
jò valré
tu valràs
ell valrá
nòltros valrêm
vòltros valrêu
ells valrán

Imperativo

vale tu, vàl tu
valga el, valga ell
valgamos n. valguêm nòltros
valed v. valêu vòltros
valgan ell. vàlgan ells

Subjuntivo

Como yo valga
Còm jò vàlga
tu vàlgas
ell valga
nòltros valguem
vòltros valguêu
ells vàlgan.

Como yo valiera, valdria
ó valiese

Com jò valria ò valgués
tu valrias ò valguesés
éll valria ò valgués
nòltros valriam ò valguéssem
vòltros valrian, ò valguesseu
élls valrian, ò valguéssen

3a declinacion

Partir, partir

Partir — pàrtir
partiendo — pàrtind
partido — pàrtid.

Yo parto
jò pàrtêsc
tu pàrtêis
éll pàrtêx
nòltros pàrtim
vòltros pàrtiu.
élls pàrtêxen

Yo partia
jò pàrtiâ
tu pàrtiâs
éll pàrtiâ
nòltros pàrtiâm
vòltros pàrtiâu
élls pàrtiân.

Yo parti
jò vaig partir
tu partires
éll parti.
nòltros partirem
vòltros partireu
élls partiren.

Yo he partido ó hube partido
jò he pàrtid ò vaig haver pàrtid.
tu has „ vàres pàrtir ò vàres hàvêr pàrtid.
éll ha „ va „ ò và havêr „
nòltros hêm „ vàrem „ ò vàrem „ „
vòltros hêu „ vàreu „ ò vàreu „ „
élls han „ vàren „ ò vàren „ „

Yo partiré
jò pàrtiré
tu pàrtirás
éll pàrtirà
nòltros pàrtirêm
vòltros pàrtirêu
élls pàrtiràn.

Ymperativo

Parte tu — pàrteix tu
parta el — pàrtèscà éll
partamos n. — pàrtiguêm nòltros
partid v — pàrtiu vòltros
partan ellos — pàrtèscàn élls

Subjuntivo

Como yo parta

Còm jò pàrtèscà
tu pàrtèscas
éll pàrtèscà
nòltros pàrtiguêm
vòltros pàrtiguêu
élls pàrtèscàn

Como yo partiera partiría
ó partiese

Còm jò pàrtiría, ó pàrtís
tu pàrtiríàs, ó pàrtissés
éll pàrtiríà, ó pàrtís
nòltros pàrtiríàm ó pàrtissêm
vòltros pàrtiríàu ó pàrtissêu
élls pàrtiríàn ó pàrtissen

1a. declinacion
de la 4a
en ur

Llevar — dur.
Llevando — duguend
llevado — duit.

Yo llevo

jò dug
tu dus
éll du
nòltros duim
vòltros duis
élls duàn

Yo llevaba

jò duyà
tu duyàs
éll duyà
nòltros duyàm
vòltros duyàu
élls duyàn.

Yo llevé

jò vaj dur
tu duguéres, vàres dur

éll duguê, va dur
nòstros duguérêm, vàrêm dur
vòstros duguérêu, vàrêu „
élls duguérên, vàren „

Yo hé llevado ó hube llevado

jó hé duit, ó vaig havêr duit
tu hàs duit ó vàres „ „
éll hà duit, ó và „ „
nòstros hêm „ ó vàrêm „ „
vòstros hêu „ ó vàrêu „ „
élls ~~dugue~~ han „ ó vàrên „ „

Subjuntivo

Como yo lleve

Còm jó dugâ
tu dugâl
éll dugâ
nòstros duguêm
vòstros duguêu
élls dugân

Como yo llevára, llevaría ó llevase

Còm jó duriâ ó duguês
tu duriâs, ó duguéssêl
éll duriâ, ó duguês

nòstros duriâm ó duguéssêm
vòstros duriâu, ó duguéssêu
élls duriân, ó duguéssên

2.ª declinacion
de la 1.ª
en àurer

Recaer — rêcaurêr
recayendo — rêcâiguénd
recaido — rêcâigud.

Yo recaigo

jò rècaig
tu rêcàu
éll rêcàu
nòstros rêcâim
vòstros rêcàls
élls rêcàuan

Yo recaia

jò rêcâyâ
tu rêcâyâl
éll rêcâyâ
nòstros rêcâyâm
vòstros rêcâyâu
élls rêcâyân

Yo recai

jo vaj recaurer.
tu recaiguerâs, vares recaurer
ell recaigué, va
noltros recaiguerêm, varem "
voltros recaiguerêu, varêu "
ells recaiguerên, varên "

Yo he recaido o hube recaido

jo he recaigud, o vaj haver recaigud
tu has " o vares " "
ell ha " o va " "
noltros hêm " o varêm " "
voltros hêu " o varêu " "
ells han " o varên " "

Yo recaeré

jo recaurê
tu recaurâs
ell recaurà
noltros recaurêm
voltros recaurêu
ells recauran

Imperativo

recae tu — recâu tu
recaiga el — recaigâ ell
recaigamos, recaiguêm n.
recaed v., recaîs recaiguêu voltros
recaiganellos, recaigân ells

Subjuntivo

Como yo recaiga

Com jo recaigâ
tu recaigâs
ell recaigâ
noltros recaiguêm
voltros recaiguêu
ells recaigân

Como yo recayera, recaería o recayese

Com jo recauria, o recaigués
tu recaurias, o recaiguesses
el recauria, o recaigués
noltros recauriam, o recaiguessem
voltros recauriau o recaiguesseu
ells recaurian, o recaiguessen

3a. declinacion de la 1.a en êurer.

Creer crêurer.
Creyendo — creénd ó crêguend
Creido — crêgud

Yo creo

jò creg
tu crêus
èll crêu
nòltros crêim
vòltros crêis
èlls crêuên

Yo creia

jò crêyà
tu crêyâs
èll crêyà
nòltros crêyâm
vòltros crêyâu
èlls crêyân

Yo creí

jò vaçj crêurêr
tu crêguerâs vàrês crêurêr
èll crêguê, và crêurêr
nòltros crêguerâm, vàrêm ..
vòltros crêguerâu, vàrêu ..
èlls crêguerân vàrên ..

Yo he creido ó hube creido

jò hé crêgud, ò vaçj hàvêr crêgud
tu has .. ò vàres .. ..
èll hà .. ò và hàvêr ..
nòltros hêm .. ò vàrêm .. ..
vòltros hêu .. ò vàrêu .. ..
èlls han crêgud, ò vàrên .. ..

Yo creeré

jò crêurè
tu crêuràs
èll crêurà
nòltros crêurêm
vòltros crêurêu
èlls crêuràn

Imperativo

Cree tu, crêu tu
crea el, crêyâ èll
creamos n., crêguêm nòltros
creed v., crêis (crêguêu) vòltros
crean ellos, crêyân ells

Subjuntivo

Como yo crea
Còm jò crègâ
tu crègâs
èll crègâ
nòstros crèguêm
vòstros crèguêu
èlls crègân

Como yo creyera creeria ó creyese
Còm jò crêuriâ ó crègués
tu crêuriâs, ò creguessâs
èll crêuriâ, ò crègués
nòstros crêuriâm, ò crèguessêm
vòstros crêuriâu, ò crèguessêu
èlls crêuriân, ò crèguessên

4ª declinacion
de la 4ª
en èurer.

Sacar — trèurer
Sacando — trèguend
Sacado — trèt.

Indicativo

Yo saco
jò trèg
tu trèus
èll trèu
nòstros trèim
vòstros trèis
èlls trèuân

Yo sacaba
jò trèyâ
tu trèyâs
èll trèyâ
nòstros trèyâm
vòstros trèyâu
èlls trèyân

Yo saqué
jò vaig trèurer
tu trèguerâs, vares trèurer
èll trègué, va trèurer
nòstros trèguerâm, varêm "
vòstros trèguerâu, varêu "
èlls trèguerân, varên "

Yo he sacado ó hube sacado

jò hé trèt ò vaj hàvèr trèt.
tu hàs „ ò vàrès „ „
èll hà „ ò và „ „
nòstros hèm „ ò vàrêm „ „
vòstros hèu „ ò vàrêu „ „
ells han „ ò vàrên „ „

Yo sacaré

jò trèuré
tu trèuràs
èll trèurà
nòstros trèurêm
vostros trèurêu
ells trèuràn.

Imperativo

Saca tu	trèu tu
Saque él	trègâ èll
Saquemos nosotros	trèguêm nòstros
Sacad vosotros	trèis vòstros
Saquen ellos	trègân ells.

Subjuntivo

Como yo saque

Còm jò trègâ
tu trègâs
èll trègâ
nòstros trèguêm
vòstros trèguêu
ells trègân

Como yo sacara, sacaría ó sacase

Còm jò trèuriâ, ò trègués
tu trèuriâs, ò trèguéssâ
èll trèuriâ, ò trègués
nòstros trèuriâm ò trèguèssêm
vòstros trèuriâu, ò trèguèssêu
ells trèuriân ò trèguèssên

5ª declinacion de la 4ª en iurêr.

Reir — Riurêr
riendo — riénd ò riguend
reido — rigud

Yndicativo

Yo rio

jò rig
tu rius
èll riu
nòstros rêim
vòstros rêis
ells riuên

Yo reia

jò rêyâ
tu rêyâs
èll rêyâ
nòstros rêyâm
vòstros rêyâu
èlls rêyân

Yo rei

jò vaig riurêr
tu riguéfâs, vàrês riurêr
èll rigué, và riurêr
nòstros riguérâm, varêm
vòstros riguérâu, varêu
èlls riguérân, vàrên

Yo he reido ó hube reido

jò he rigud, ó vaig hâvêr rigud
tu hàs .. ó vàrês
èll hà .. ó và
nòstros hêm .. ó vàrêm
vòstros hêu .. ó vàrêu
èlls hân .. ó vàrên

Yo reiré

jò riuré
tu riuràs
èll riurà
nòstros riurêm
vòstros riurêu
èlls riuràn

Ymperativo

Rie tu — riu tu
ria el — rigà èll
riamos nosotros — riguêm nòstros
Reid vosotros — rêis vòstros
Rian ellos — rigân ells

Subjuntivo

Como yo ria

Com jò rigâ
tu rigâl
éll rigâ
nòstros riguêm
vòstros riguêu
ells rigân.

Como yo riera, reiría ó riese

Com jò riuria, ò rigués.
tu riuriâl, ò riguéssél
éll riuriâ, ò rigués
nòstros riuriâm, ò riguessêm
vòstros riuriâu, ò riguéssêu
ells riuriân, ò riguessên.

6.ª declinacion
de la 4.ª
en er.

Deshacer, Dêsfer
Deshaciendo — dêsfend.
Deshecho — dêsfet

Yndicativo

Yo deshago

jò dêsfâs
tu dêsfâs
éll dêsfà
nòstros dêsfêm
vòstros dêsfêis
ells dêsfân

Yo deshacia

jò dêsfeyâ
tu dêsfeyâl
éll dêsfeyâ
nòstros dêsfeyâm
vòstros dêsfeyâu
ells dêsfeyân

Yo deshice

jò vay dêsfer
tu dêsferâl, vàrel dêsfer
éll dêsfé. và dêsfer
nòstros dêsferâm, vàrêm "
vòstros dêsferâu, vàrêu "
ells dêsferân, vàrên "

Yo he deshecho, ó hube deshecho

jò he desfet, ò vay haver desfet
tu has " ò varès " "
ell ha " ò và " "
nòltros hem " ò varem " "
vòltros heu " ò vareu " "
ells han " ò varen " "

Yo desharé

jò desferé
tu desferàs
ell desferà.
nòltros desferem
vòltros desfereu
ells desferan

Imperativo

Deshaz tu		desfé tu
deshaga el		desfassà ell
deshagamos nosotros	}	desfessem nòltros.
deshaced vosotros	}	desfeis vòltros
deshagan ellos	}	desfassan ells.

Subjuntivo

Como yo deshaga

Com jò desfassà
tu desfassàs
ell desfassà
nòltros desfessem
vòltros desfesseu
ells desfassan

Como yo deshiciera, desharia ó deshiciese

Com jò desferià ò desfés
tu desferiàs ò desfesses
ell desferià, ò desfés
nòltros desferiam, ò desfessem
vòltros desferiau ò desfesseu
ell desferian, ò desfessen.

7ª declinacion de la 1ª en ir.

Desdecir. Desdir

Desdiciendo — desdiguend

Desdicho — desdit

Yo desdigo

jò desdigà
tu desdius
éll desdiu
nòstros desdèim
vòstros desdèts
ells desdiuen

Yo desdecia

jò desdeyà
tu desdeyà
éll desdeyà
nòstros desdeyàm
vòstros desdeyàu
ells desdeyàn

Yo desdije

jò vaig desdir
tu desdiguérás, vàres desdir
éll desdigué, va desdir
nòstros desdiguéràm, vàrem "
vòstros desdiguéràu, vàreu "
ells desdiguéràn, vàren "

Yo he desdicho ó hube desdicho

jò he ó vaig haver desdit
tu hás ó vàres haver desdit
éll ha ó va " "
nòstros hem ó vàrem " "
vòstros heu ó vàreu " "
ells han ó vàren " "

Yo desdeciré

jò desdiré
tu desdiràs
éll desdirá
nòstros desdirém
vòstros desdiréu
ells desdiràn

Ymperativo

desdice tu. — desdiu tu
desdiga el — desdigà éll
desdigamos nosotros — } desdiguém nòstros
desdecid vosotros — } desdigàu vòstros
desdigan ellos desdigàn ells.

Subjuntivo

Como yo desdigà

Com jo desdigà
tu desdigàs

tu desdigâ
ell desdigâ
nòltros desdiguêm
vòltros dêsdiguêu
ells dêsdigan

Como yo desdiciría, desdijera ó desdijése

Com jó dêsdiria ó dêsdigués
tu dêsdiriâs ó dêsdiguéssâs
ell dêsdiriâ ó dêsdigués
nòltros dêsdiriâm ó dêsdigués-sem
vòltros dêsdiriâu ó dêsdigués-seu
ells dêsdiriân ó dêsdiguéssên

Ânàr. ir.

Yr — ânàr
yendo — ânànd
ido — ânàd

Yo voy

jó vaj
tu và
ell và
nòltros ânám
vòltros ânáu.
ells ván

Yo iba

jó ânàvâ
tu ânàvâs
ell ânàvâ
nòltros ânavâm
vòltros ânàvâu
ells ânavân

Yo fui

jó vàj ânàr
tu ânàrâs, vàrês ânàr
ell ânà và ânàr
nòltros ânàrâm, vàrâm ânàr
vòltros ânàrâu, vàrêu "
ells ânàrân, vàrên "

Yo he sido

jó som ânàd, vàj êsser ânàd
tu éts ânàd, vàrês " "
ell es ânàd, và " "
nòltros som ânàds, vàrâm êsser ânàds
vòltros sou " , vàrêu " "
ells son " , vàrên " "

Yo hube sido

jo vày èsêr èstàd âmàd
tu vàrês " " "
ell và " " "
nòstros vàrâm " stàds âmàds
vòstros vàrêu " " "
ells vàrên " " "

Como jo vàjâ
tu vajâs
ell vajâ
nòstros ânêm
vòstros ânêu
ells vàjân

Yo iré

jo ânirè
tu ânirâs
éll ânirà
nòstros ânirêm
vòstros ânirêu
ells âniràn.

Como yo fuera, iria ó fuese

Com jo ânirià ò ânàs
tu âniriâs ò ânàsês
éll ânirià ò ânàs
nòstros âniriâm ò ânàsêm
vòstros âniriâu ò ânàsêu
ells âniriân ò ânàsên

Yo habré ido

jo seré ânàd. &

Voz pasiva

Ser amado èsêr âmàd
Siendo amado. èsênd âmàd
sido amado èstàd âmàd

Imperativo

Ve tu. ves tu
vaya el vàjâ ell
vamos nosotros } ânêm nòstros
id vosotros ânàu vòstros
vayan ellos. vàjân ells

Yo soy amado

jo som âmàd
tu ets âmàd &

Subjuntivo

Como yo vaya

Yo era amado

jo era âmàd
tu &

nòstros eràm estàds amàds
vòstros &

Yo seré amado

jò serè âmad
tu &
nòstros serêm âmàds
&

Yo habré sido amado

jò serè êstàt âmàd
tu &

Imperativo

Sé tú amado, êssê tu âmàd
sea el —, sià ells —
seamos noso- } sîêm nòstros
tros — } âmàds
Sed voso- } sìau vòstros
tros — } âmàds
Sean ellos } siàn ells
amados } âmàds.

Seràs tu } seràs tu
amado — } âmàd
Será el — serà ell ''

seremos noso- } serêm nòs-
tros amados } tros âmàds
sereis vosotros } serêu vòstros
amados } âmàds
Serán ellos } seràn ells
amados } âmàds

Subjuntivo

Como yo sea amado
Còm jò sià âmad
tu &.
nòstros siàm âmàds
vòstros &

Como yo fuera, sería ó fuese amado

Còm jò fora, serîa ò fos
âmad
tu &.
nòstros foràm, seràm
ò fossem âmàds
vòstros &.

Como yo haya sido amado

Còm jò sià êstàd âmàd
tu &

vòltrò siàm estàds
amàds
vòltros &

Como yo hubiese, habria
ó hubiese sido amado

Còm jò forà, seria ò fos
èstàd àmàd
tu &
vòltros foràm seriàm
ò fosèm èstàds amàds
voltros &

Verbo reflecsivo.

Vengarse venjàrsê

Haberse vengado	esèrsê venjàd
Haberse de vengar	haverè dê venjàr
Vengadose	venjàdsê
Vengandose	venjàndsê
habiendose de vengar	havêndsê de venjàr

Yo me vengo
ó èm venj.

tu èt venjàs
ell se venjà
nòltros mos vènjàm
vòltros vos vènjàu
ells se vènjàn

Yo me vengaba

jò èm vènjàvà
tu èt vènjàvà
ell sè vènjàvà
nòltros mos vènjàvàm
voltros vos vènjàvàu
ells sè vènjàvàn

Yo me vengue, me he
ó me hube vengado

jò èm vàj venjà, èm
som ò èm vàj èsêr
venjàd ò èstàd vènjàd
tu èt venjàrès &
ell se venjà &
nòltros mos vènjàrèm, mos
vàrèm vènjà, mos som
ò mos vàrèm èsêr venjàds ò èstàds venjàds
vòltros vos vènjàrèu &
ells se vènjàrèn &

Yo me havia vengado

jò mi era vènjàd
tu &
nòltros mos eràm vènjàds
vòltros &

Yo me vengaré

jò èm vènjàrè
tu èt vènjàràs
èll se vènjàrà
nòltros mos vènjàrèm
vòltros vos vènjàrèu
ells se vènjàràn

Yo me habré vengado

jò em seré vènjàd ò
èstàd vènjàd
tu &
nòltros mos serèm vènjàds
ò èstàds vènjàds
vòltros &

Ymperativo

Vengate tu	vènjèt tu
venguese él	sè vènji èll
Venguémonos nosotros	vènjèmmos nòltros
Vengaos vosotros	vènjàuvos vòltros
se venguen ellos	se vènjèn ells.
Vengaraste tu	et vènjaràs tu
Vengaráse él	es vènjarà èll
Vengaremonos nosotros	mos vènjarèm nòltros
Vengareisos vosotros	vos vènjarèu vòltros
Vengaránse ellos	se vènjaràn èlls

Como yo me vengue

Còm jò èm vènj ò vènji
tu èt vènjs ò vènjis
èll se vènj ò vènji
nòltros mos vènjèm
vòltros vos vènjèu
ells se vènjen ò vènjin

Como yo me vengara, me vengaria ó me vengase

Com jo èm vènjàrià ò em vènjàs, ò èm forà, serià ò èm fos vènjàd

tu et vènjariat ó et vènjàssets &c — vostrò &c

ell se vènjarrâ ó es vènjàs &c

nòstros nos vènjariâm ó nos vènjàssim, foràm, seriâm ó nos fossêm vènjàds

vòstros vos vènjariâu ó vos vènjàsseu &c

ells se vènjariân ó se vènjàssen &c.

Como yo me haya vengado

Cèm jò êm siâ venjàd

tu &c

nòstros nos siâm vènjàds

vostros &c

Como yo me hubiera, habria ó me hubiese vengado

Cèm jò êm forâ, seriâ ó êm ~~fos~~ èstàd vènjàd

tu &c

nòstros nos forâm, seriâm ó nos fossêm èstàds vènjàds.

Verbos irregulares

acc. ms. 1914. - 253.

Cuaderno n.º 2

Verbos irregulares

Mallorquines.

refranes y frases

Merexer, merecer.

Yo merezco
jò merêse
tu merés &

Tu merecistè
tu meresquérel
èll meresqué.

Merezca él, merêsca èll
Merezcamos nostros } meresquêm nòstros
Merezcan ellos } meréscan èlls

Yo merezca
jò merêsca
tu merêscas
èll merêsca,
nòstros meresquêm
vòstros meresquèu
èlls merêscan

Yo mereciese jò meresqués
tu meresquéssel &

Mereciendo, meresquent ó merexent

Merecido, merescud

Conéxer conocer

Este verbo muda á veces la x en g y en i, pues dice

Yo conozco jò conêg
tu conèis &

Conozca él conêga èll
Conozcamos nosotros } conequêm nòstros
Conozcan ellos } conêguen èlls

Yo conozca jò conêga
tu conêgas
èll conega
nòstros conequêm
vòstros conequèu
èlls conêgan

Yo conociese jò conegués
tu coneguéssel &

Conociendo — coneguènd ó conexènt

Siguen la misma conjugacion sus compuestos desconêxer, regonêxer &

Absòlrer

Este verbo añade una g a la l y a veces pierde la r pues dice:

Yo absuelvo — jò absolg
tu absòls. &

Yo absolví
tu absolviste — tu absolguérs
ell absolgué &

Absuelva él — absòlga éll
absolvamos nosotros } absolguêm nòltros
absuelvan ellos } absòlguen élls

Yo absuelva — jò absòlga
tu absòlgas &

Yo absolviese — jò absolgués
tu absolguesses. &

Absuelto — absòlt.

Absolviendo { absolènd ó absolvénd.

Siguen la conjugacion de este verbo, los de mòlrer, disòlrer, dòlrer, condòlrer &

Vêndrer

Este verbo muda en g la d, y á veces la pierde con la r, pues dice:

Yo vendo — jò vèng
tu vens,
éll vên
nòltros venêm
vòltros venêu
élls venên

Yo vendia — jò venia
tu venias &

Tu vendiste — tu venérs
El vendió — éll vené
nòltros venérem &

Vende tu — vèn tu
Venda él — venga éll
venguêm nòltros
venêu vòltros
vengan élls.

Yo venda — jò venga
tu vèngas
éll venga
nòltros venguêm &

Yo vendí — jò venés
tu venéssès &

Vendido — venud
Vendiendo — venend

Siguen la irregularidad de vèndrer los verbos encèndrer, atèndrer, entèndrer, prèndrer, comprender, reprènder, aprèn der, emprènder y otros salvo que los exprobados tienen el participio pasivo irregular en ês, como: encès, prês, &. y la siguen tambien los verbos estrêñer, cuyo participio pasivo es estrêt y plâñer cuyo participio pasivo es plant, pero en la terminacion del pasado imperfecto de subjuntivo dicen

Yo comprendiese — jo encenguès
encenguesses.
entenguès
entenguéssés &

cuya g suprime el verbo vèndrer para diferenciarse del verbo venir que dice vinguès, vinguessès &, en dicha 2ª. terminacion.

Cabrer.

Este verbo á veces pierde la r y en lugar de la b admite la p y añade la i, la g y la a, pues dice

yo quepo — jò cab
tu cabs &

Yo cabía — jò cabia
tu cabías &

Yo cupe —
tu cupistes — tu cabéres
él cabé &

(Cabe tu — càpi tu)
Quepa el — càpi, ò càpigà èll

Quepamos nosotros — { capiguêm nosaltros

Quepan ellos — { càpin o càpigan ells

Yo quepa — jò càpi ó cà-
pìga
tu càpis ó cà-
pigas &

Cabido — cabud
Cabiendo — cabend

Siguen la irregularidad del verbo cabèr, el verbo sabrer, salvo que en la 1ª persona del indicativo dice jò sé, tambien la siguen voler, conèbrer y otros

Clòurer, {concluir / cerrar}

Este verbo á veces pierde la u radical y la muda en g y á veces en v pues dice

Yo cierro — jò clog &
nòltros clovèm &

Yo cerraba — jò clovia
tu clovias &

Tu cerrastes — tu cloguérel
El cerró — éll clogué. &

Cierre el — cloga éll.
Cerremos nosotros — cloguêm nòltros
clovéu vòltros
clogan ells.

Yo cierre — jò clòga
tu clògas &

Yo cerrase — jò cloguès
tu cloguèssel &

Cerrado — clòs
Cerrando — cloguend ó
clovend.

Siguen la irregularidad del verbo clòurer los verbos acabados en òurer salvo algunos en el participio pasivo, como: de còurer cocer cuit, cocido, mòurer, mover, mogud, movido, plòurer, llover, plogud, llovido &

Volêr querer.

Este verbo muda en u y en y algunas de sus letras radicales, y á veces les

añade una g, pues dice:

Yo quiero — jò vuy &

Yo quisiste — tu volguéres
éll volgué
nòltros volguérem &

Quiera el — vulga éll

Queramos nosotros — volguêm nòltros

Quieran ellos — vulgan élls

Yo quiera — jò vulga
tu vulgas
éll vulga
nòltros volguêm
vòltros volguéu
élls vulgan

Yo quisiese — jò volgués
tu volguéssés &

Querido — volgud

Queriendo — volénd.

Poder

Este verbo á veces muda en u la o radical y añade una g, pues dice

Yo puedo — jò puch &

Tu pudistes — tu poguéres
éll pogué
nòltros poguérem
vòltros poguéreu
élls poguéren

Pueda el — puga éll

Podamos nosotros — poguêm nòltros

puedan ellos — pugan élls

Yo pudiese — jò pogués
tu poguéssés &

Podido — pogud

Pudiendo — podénd ó poguénd.

Oir.

Este verbo á veces admite una u y á veces una g en su conjugacion, pues dice:

Yo oigo — jò oig
tu oies
ell ou
ellos oyen — ells ouen

Oye tu — òu tu
Oiga el — oiga ell
Oigamos — oiguêm nòltros
Oigan — oigan ells.

Lluir, lucir

Este verbo añade á veces una u, pues dice

Yo luzco — jò lluu
tu lluus
ell lluu
nòltros lluim.
vòltros lluiu
ells lluen

Yo lucia — jò lluia
tu lluias
ell luia &

Tu luciste — tu lluires
el lució — ell llui
nosotros lucimos — nòltros lluirêm &

Yo luciré — jò lluiré
tu lluirás &

Luce tu — lluu tu
Luzca el — lluia ell
Luzcamos nosotros — lluiguêm nòltros
Lucid vosotros — lluiu vòltros
Luzcan ellos — lluian ells

Yo luzca — jò lluia o llui
tu lluias o lluis
ell lluia o llui
nòltros lluiguêm
vòltros lluiguêu
ells lluian o lluin

Yo luciria o luciese
jò lluiria o lluis
tu lluirias o lluissas &

Lucido, lluid
Luciendo lluind.

Lluirse, lucirse

El verbo lluir cuando es reflexivo tiene distinta

conjugacion de cuando no lo es, pues dice

Yo me luzco
jò em lluesc
tu et llueis.
ell se lluex
ells se lluexen

Lucete tu. llueixte tu
Luzca el se lluesca ell
Luzcanse ellos se lluescan ells

Yo me luzca jò em lluesca
tu et lluescas
ell se lluesca
ells se lluescan.

Axir. salir

Este verbo pierde la a y otras radicales en las siguientes terminaciones, pues dice en el

Presente de indicativo

Yo salgo jò ix
tu ixis
ell ix
ells ixen
y en el

Imperativo

Sal tu ix tu
Salga el ixa ell,
Salgan ellos ixan ells
y en el

Presente de subjuntivo

Yo salga jò ixa
tu ixas
ell ixa
Ellos salgan ells ixan

Los verbos de la 4a conjugacion son casi todos irregulares

Ablanir — ablandar

V. partir.

Absòlrer — absolver

V. p.a — 2

Aclarir. aclarar

V. partir.

Acudir. — acudir

V. partir.

Aderexer.

V. merexer. p.a 1

Advertir. — advertir

V. partir

Adquirir. — d

V. partir

Afagir. — añadir

V. partir

Afavorir, favorecer

V. partir

Afligir. — afligir

V. partir

Aglapir. ladrar

V. partir

Agrair. agradecer

V. partir

Aludir. d

V. partir

Amanêxer, amanecer

V. partir.

Amanir. guardar la carne de un dia p.a otro o de modo q.e no se ponga [illegible]

V. partir

Anar. — ir

V. c.o 1.o p.a.

Antecedir. anteceder

V. partir

Apatir.

V. partir

Aprênder — d

V. vêndrer.

Assistir.

V. partir

Assumir

V. partir

Atapir. tapar

V. partir

Atendrer. atender

V. vêndrer.

Atrevirse atreverse

V. partir.

Atribuir. d

V. partir

Aturdir d

V. partir

Avorrir. aborrecer

V. partir

Axir. asir

V. p.a. 7

Beneir.
V. partir

Botir. saltar
V. partir

Brunir. zumbar
como lluir v. pª. 6; pero sin añadir ni quitar letra alguna á las radicales.

Bruñir id
como lluir v. pª. 6; pero sin añadir ni quitar letra alguna á las radicales

Cábrer,
V. pª. 3.

Carêxer,
V. merêxer

Cedir: — ceder
V. partir

Ceñir id
V. partir

Clóurer,
V. p. 4

Comparêxer, comparecer
V. merêxer,

Compartir, id
V. partir, p

Comprènder, id
V. vèndrer.

Concebrer y otros.
V. cábrer, p. 3

Condividir
V. partir.

Condòlrer &.
V. absòlrer p. 2

Conduir.
V. partir

Conexer y sus compuestos
V. p.

Confugir.
V. partir

Conferir. id
V. partir

Conseguir. id
V. partir.

Constituir. id.
V. partir

Construir. id.
V. partir

Consumir. id.
V. partir.

Contribuir. ∂
V. partir.
Convalexer
V. merexer. p. 1.
Convertir. ∂
V. partir
Coreggir corrijir
V. partir.
Crexer, creer
V. merexer. p. 1.
Cubrir y sus compuestos ∂
Como partir, c.° 1.° p. excepto que el participio es cubert.
Cumplir. ∂
Como lluir, p.° 6, pero sin añadir ni quitar letra alguna á las radicales.
Deduir, deducir
V. partir V c.° 1.° p
Definir ∂
V. partir, V c.° 1.° p.
Departir ∂
V partir, c.° 1.° p.
Desafavorir. desfavorecer
V. partir. c.° 1.°, p.

Desagrair. desagradecer
V. partir, c.° 1.° p.
Desaparexer. ∂
V merexer, p. 1.
Descolorir. quitar el color
V. partir, c.° 1.° p.
Descrexer, decrecer
V. merexer, p. 1.
Desfallexer ∂
V. merexer, p.
Desistir ∂
V. partir, c.° 1.° p.
Desmerexer ∂
V. merexer. p.
Desoferir
V. partir, c.° 1.° p.
Desposseir. desposeer
V. partir, c.° 1.°, p
Destituir. ∂
V. partir c.° 1.° p
Destruir. ∂
V partir
Desunir ∂
V. partir
Desvanexer ∂
V merexer, p. 1.
Devertir
V. partir.

Disminuir. d

V. partir c.° 1.° p.

Disòlrer. disolver

V. absòlrer p. 2.

Distinguir. d.

V. partir.

Dividir. d

V. partir.

Dòlrer, doler

V. absòlrer, p. 2

Elegir d

V. partir.

Embellir y muchísimos otros

V. partir

Embotir. embutir

V. partir.

Empedernir, d

V. partir

Empobrir, empobrecer

V. partir

Emprender d y otros.

V. vèndrer p. 2.

Encalentir, calentar

V. partir.

Encarèxer. d

V. merèxer, p. 1

Encarir encarecer

V. partir, c.° 1.° p.

. Encarrouñirse

V. partir

Encendrer, encender

V. vèndrer, p. 2.

. Encobeir.

V. partir.

Endulcir. endulzar

V. partir

Endurir, endurecer

V. partir.

Enfosquir, enfoscar, oscurecer.

V. partir.

. Engaumir.

V. partir

. Engrairse.

V. partir

. Engroguir,

V. partir

. Enloquir.

V. partir

Enllestir, despachar

V. partir

Encubrir. — d

V. partir

. Enmalair.

V. partir.

Ennoblir. ennoblecer
V. partir, c.º 1º p.
Enriquir, enriquecer
V. partir
Enseñorirse, enseñorearse
V. partir
Entendrer. entender
V. vendrer, p. 2.
Entorpir, entorpecer
V. partir.
Entristir, entristecer
V. partir
Envanêxer, envanecer
V. merexer, p. 1.
. Enveir.
V. partir.
. Envermeir.
V. partir.
Envestir. id
V. partir
. Esblancairse.
V. partir
. Esblandir
V. partir
. Esbrevairse,
V. partir
Escarnir escarnecer
V. partir.

Esclafir, soltar la risa
V. partir, c.º 1º, p.ª
. Escondir.
V. partir
Esgrimir id
V. partir
Espargir, esparcir
V. partir
Espedir. id
V. partir
Espessir, espesar
V. partir
Establlir y establecer
sus compuestos
Como partir, pero el
participio pasivo
es establlert.
Esveir, exterminar
V. partir
Ferir. herir
Como lluir, p. 6, pero sin
añadir ni quitar letra al-
guna á la radical
Farcir, rellenar
V. partir
Fallêxer, fallecer
V. merexer p.ª
Fingir fingir
V. partir

Finir — — acabar
V. partir, c.^l^o p.

Florir, florecer
V. partir

Fluir. id
V. partir.

. Galdir.
V. partir

Gornir, guarnecer.
V. partir

Gruñir, id.
Como lluir p.^a. 6, pero sin añadir ni quitar letra alguna á las radicales

Imbuir. — id
V. partir.

Impedir id
V partir

Imprimir id
V. partir

Induir. inducir
V. partir

Inferir, id
V. partir

Influir, id
V. partir

Inquirir. id
V. partir c.^l^o p.^a

. Inseguir
V partir

Instruir id.
V. partir

Introduuir — id
V. partir

Invertir. id
V. partir

Juñir
Como lluir p.^a. 6; pero sin añadir ni quitar letra alguna á las radicales

Luirse — lucirse
V. p.^a.

LLeggir. leer
V. partir.

. LLuir, lucir
V. p.^a.

Malair, maldecir
V. partir

Merexer. merecer
V. p.^a. 1.

Mólrer, moler
V. absólrer. p.^a. 2

. Muñir.
Como lluir, pª. 6; pero sin añadir ni quitar letra alguna á las radicales

Néxer, nacer
V. meréxer, pª 1.

Oferir. ofrecer
V. partir. cº 1º. p.

Oir d

pª.
. Ordir.
V. partir. cº 1º. pª.

Pair, digerir
V. partir

Parêxer, parecer
V. meréxer, pª. 1.

Patir, padecer
V. partir

Permanèxer, permanecer
V. meréxer, pª 1.

Perseguir d
V. partir.

Pervertir. d
V. partir

Poder. d
Véase en la pª. 5.

Podrir d.
V. partir, cº 1º. p.

Posseir poseer
V. partir.

Precedir, preceder
V. partir.

Prênder d.
V. vêndrer, pª. 2

Prevalêxer, prevalecer
V meréxer, pª 1.

Preferir. d
V. partir

Proseguir. d
V. partir,

Prosseir proseguir
V. partir

Proveir. proveer
V. partir

Pudir, heder, oler mal
Como lluir, pª. 6. ; pero sin añadir ni quitar letra alguna á las radicales

Pulir. d
V. partir

. Rebblir
V. partir

. Rebordonir. retoñar
V. partir

. Rebotir
V. partir, C.º 1.º p.

Rebrer recibir
V. cabrer, p.ª 3.

. Recarèxer.
V. merèxer, p.ª 1

Reduir. reducir
V. partir.

Refagir, repetir
V. partir

. Refallèxer
V. merèxer, p. 1.

Referir. id.
V. partir

. Reflorir reflorecer
V. partir

Refluir. id
V. partir

Regir. V. partir

Reimprimir id
V. partir.

Remerèxer, volver á merecer
V. merèxer, p. 1

Residir. id
V. partir

Rendir. id
V. partir.

Repartir. id
V. partir C.º 1.º, p.

Repetir. id
V. partir

Reprènder id
V. vèndrer. p. 2

Reproduir, reproducir
V. partir

. Requirir
V. partir

Ressarzzir. id
V. partir

Resumir id
V. partir

Restituir, id
V. partir

Reunir. id
V. partir

Revestir id
V. partir

. Sabrer,
Como Càbrer, 3 salvo que en la 1.ª persona de indicativo dice jò se

. Saudir id
V. partir

. Sarzir
V. partir

Seduir — seduir
V. partir. cº 1º, 11 p
Seguir — d
V. partir
Sentir — d
Como Lluir 6, pero sin añadir ni quitar letra alguna á las radicales
Servir — d.
V. partir
Sofregir , freir
V. partir
. Solir
V. partir
Subdividir d
V. partir
Sufrir d
V. partir
Sumir, d. , Tomar
V. partir
Surtir y otros. d.
Como Lluir p. 6, pero sin añadir ni quitar letra alguna á las radicales
Servir. d
V. partir

(Sofregir. freir 9
V. partir
. Solir
V. partir
Subdividir, d
V. partir
Sufrir d
V. partir
Sumir d.
V. partir
Surtir y otros. }
Como Lluir p. 6, pero sin añadir ni quitar letra alguna á las radicales
Traduir. traducir
V. partir
Ungir — d
V. partir
Unir. V. partir
Vendrer vender.
Vease en la pª. 2.
Vestir d
V. partir
Volêr querer
Vease en la pª 4

Echó un cerrojo á la puerta	Aficà un forrayad à sa porta
Li encajó cuatro puntapies	Li aficà cuatre puntadas de peu
Han echado una nueva contribucion	Han aficada una nova con tribució
Se clavó una espina	S aficà una espina
Le han metido en este asunto	'L han aficad dins aquest asunto
Meter alguna cosa de pronto entre otras p.ª q.e no sea vista	Aficar p.r es mitj
Introducirse á escondidas, colarse	Aficarsê
Entremeterse	Aficarsê es mitj
Perder el amor, la inclinacion ó la aficion que se tiene	Perder s'afició
Entregarse con mucha (aficion) eficacia ó intencion) á alguna cosa	Aficionarsê fort ó grand
Prenderse levemente y sin grande empeño de alguna persona, enamoricarse	Aficionarsê prim ó una mica
Ver tenue ó confusamente alguna cosa, vislumbrar	Afigurar de lluñi
29 Acertó la casa ó con la casa	Afina sa casa
Han visto que nada se les dice	Han afinàd que no los dinen res
Han descubierto nuevas tierras	Han afinàd novas terras
Echar la vista á alguno.	Afinar á algú.
Coger en mentira	Afinar en mentida

Vanidad y pobreza todo en una pieza	Uadò manduxa par anar enjoyada de menjar s'afluxa / Afluxarse de menjar y beurer par anar ben vestid
Caerse à plomo algun edificio hundirse	Afonarse a plom
Injuriar à alguno de palabra en su cara	Dir afrontas a algú ò umprdir lo d'afrontas à la cara
Tener à deshonra alguna cosa	Tenirho per afronta
Gajes ò percances del oficio empleo. &.	Elgages d'el ofici, empleo &
Han hecho una buena redada de ladrones	Han fata una bona agafada de lladres
Le tomo el sueño	Li agafà sa son
Le tomó risa	Li agafaren riayas
A mitad de camino ya nos cojió la noche	A mitjàn camí ja mos agafa sa nit
Segun como lo toma da en el hito	Segons com ho agafa fer an es blanc
Cojió y se fué	Agafà y s'en ana
— y se acostó	— y s'ajegué
Encontrar a alguno casualmente y aprovecharse de aquella ocasion p.ª tratar con él alguna cosa.	Agafar d'avinentesa
Cojió à alguno al paso	Agafar de passada ò de volta encontrada
Cojer a alguno la palabra	Agafar de la paraula a algú.

Tomar de mas alto alguna cosa.	Agafarho de mes amunt
Tomate esa	Agafa aquexa
— — y vuelve por otra	— — y torna per una altra
Riñen las comadres y se dicen las verdades	S'agariñaren y se destaparen
Dar ó meter aguja y sacar reja.	Tirar un agla per agafar un por singla
Al mas ruin puerco la mejor bellota	S_agla mel fi pe's gor di rui
Dejame estar no me agonices	Dexêm anar ó estar ó fer no m'agonisis
Mirad este gracioso	Mirau aquest agradós
La tierra es agradecida al buen cultivador	Sa terra es agraida an es bon conrador
Perder la costumbre	Pèrder l'l_ àgre
Tomar — —	Prênder —
Alla tiene su querencia	Allà te es séu àgre
Estar ó ir calamocano	Anar cuantre-puntand
Estar al acecho ó en acecho — á ver venir	Estar a l'-aguait
Estar cerca de heredar algun mayorazgo, ó de lograr algun empleo &—	Servir a bon aguait
Asoma la cabeza á la ventana	Aguàita es cap, à sa finestra
Se asoma á la —	— a sa — o pe sa —
El sol ya asoma	Es sol ja aguàita

Arrimarse á las paredes	Fer aguantaparèd
Mantener la conversacion el juego	Aguantar sa conversá es jòc
No poderse aguantar, no poderse tener	No aguantar á mèj temps ni barras altas
Agudo como punta de colchon	Agud còm un rac ó còm un ase
Guisado de la carne que ha sobrado de la olla ó que fue antes cocida, ropavieja	Aguiad de carn bullida ó de sobransas
En cuclillas	A l'aguironêta
No estar segura firme ni estable alguna cosa	Fer s'aguila
Se le han ido los pies	Há fita s'aguila
Aguileño	generalmte Nàs de bec
No poderlo desenredar	No poderne trèurer aguyés

A diferencia de eso	A diferencia d'axò
A él se lo pido	A éll l'ahi demàn
De cap a peus	De pies a cabeza
Al amanecer	Avans d'es dia Avans d'es jorn
Ante todo	Avans de tot
Dar pronto despacho o concluir algun negocio	Dar abad
Con abundancia	Emb abast
Destruccion completa	Abat
Destruir o arruinar completam.te	Per abat
Empobrecerse	Abatrerse
Quebrar	— de tot
Abatidamente	Abatudament
Le calmo con el tono de sus palabras	El componguè emb s'ablanor de sas seuas paraulas
Está de pechos en el balcon	Està abocad en es balcò
El acto de inclinar suavem.te una basija en otra p.a q.e caiga el liquido sin que caiga el asiento	Abocadet prim prim
Otro vendra que bueno me hará	Altri vendra que bò me ferà
Con abundancia	Emb abondo
La abundancia es madre del despilfarro	De masse abondo ni bossa ni serro
Del cuero ajeno correas largas	Abondas d'es pa de mon compare
Ya le han acomodado bien (en el sentido de haberle hurtado lo que tenia)	Ja l'han abraguerad be

Quien mucho abarca poco aprieta	Qui molt abraça pòc estreñy.
Del arbol caido todos hacen leña	D'arbre en terra tothom guerra
¿No se mueve la hoja del arbol sin la voluntad de Dios	¿No se mou sa fuya d'el arbre sense sa voluntad de Déu.
En abrebiatura	Emb abreviaduras
Dar uno satisfacion de una cosa antes de que se le haga cargo de ella	Abrigarsê avant de ploúrer
Valerse del amparo o proteccion de alguno	Abrigarsê d'algú
Abril y Mayo llave de todo el año	D'abril y maeyo surt lo mej
Las mañanitas de abril son buenas p.a dormir	D'Abril en bon matí ahi fa bon dormí.
Hasta el 40 de Mayo no te quites el sayo	Fins a setanta d'Abril no et lleves un fil
Haberla de S.n Quintin	Haverhi un (...) absurdo
Abultar y ponderar mucho las cosas	Abultar masse
A mayor abundamiento	A major abundament
Se va la boca adonde está el corazon	De s'abundancia d'es cor surten ses paraulas.
Acabaramos	S'es acabad en nom de Déu
fam. Para cortar alguna disputa o finalizar una conversacion	En vudas y acabad
Al fin se canta la gloria	En esser acabad contarem
Al fin o al dar las cuentas	En acabar eu veurêm

Comienza y no acaba	No acaba may
Para el mal que hoy acaba no es remedio el de mañana	Par lo que vuy ha d'acaba res ahi val lo de demá
En suma, en conclusion	Par acabar
Quien mucho se baja el culo enseña	Qui masse s'acala cu mostra
Cotejar o confrontar	Acarar.
Atender escuchar con suma atencion a alguno	No perder cap accio á algú
Anticiparse á otro en hacer o lograr alguna cosa, frase	Guañar s'accio á algú
26 Quedarse yerto o hecho una pieza	Romandrer acerad
Tanto se ríe una gracia como una singracia	Tant fa riurer una acertada còm una maysurtada
El buen cazador vendimia la caza	Es bon caçador aclareix sa càssa
Despejarse el dia o el tiempo	Estiràrsê ò aclarirsê es dia o es temps
Allá se las hayan o allá se las compongan	Ja s'aclariran
Yo te daré para peras, fam.	Dexa fe ò pasa fe ja t'aclarire
Ha cerrado los ojos.	Ha aclucàds ets uis
Desvelarse no poder cojer el sueño	No poderla ó no poderlos aclucar (á vegads se añade, de tota sa nit, o tota sa nit, o tota la sante nit)
Acomodarse al tiempo	Acomodarsê an el temps
Conformarse con todas las cosas	Acomodarsê à tot.

¿Mas vale solo que mal acompañado	¿Mes val anar totsol que mal acompañad.
Si quien has de acallar no le hagas llorar	¿No fassas plorar à qui has d'aconsolar, ò aconortar, ò amoxar
Estar movido à risa y procurar contenerla	Haver de acopar
Violentarse para no reirse Estar p.e reventar la risa	Casi no poder acopar
De conformidad, de concierto unanimemente	D'acord
Estar en su acuerdo ò fuera de el	Estàr en son acord ò no estar en son acord
Volver en su — recobrar el uso de sus sentidos	Tornar en son —
Pariente ò parcial	Acostad
Ser intimo amigo de otro ò de su parcialidad	
Fulano es de facil acceso y zutano es de dificil —	Fulano te bons acostamens y sutano te mals —
Asi nos arrimamos al punto de la dificultad	Aqui nos acostam an es punt de sa dificultad
No se que le hemos hecho que no se estraña	¿No se que li hèm fet que no s'acosta
Sin dilacion ò inmediatamente	A l'acte
De todos modos	Per activa y per passiva.
Sofocarse ò ahogarse de calor	Aciubarsè de calor, aufugarsè de —
El caballo es arisco y le he acortado el pienso	Es cavall es asprica y li ha acurzada sa racció

Yrse todo en humo	Pasar tot amb aczabar (vapor ó nubecilla)
Echar (famᵉ)	aczibar
Le echaron fuera	L'aczibáren defora (fam
Le encajó un pistoletazo	Li aczibá una pistolatáda
Le sopló un bofeton	Li aczibá una bofetáda
El ha echado coche	Ell há aczibad cocxo
Echar en cara ———	Aczibar á la cara ó per la cara
Desembarcar alguna cosa echar en tierra ———	} Aczibar en terra
Se sopló dos botellas de vino y medio jamon	} S'aczibá dos botils de vi y mig cuxot
Este muchacho adelanta mucho	Aquest al-lot adelanta molt
Este enfermo no adelanta nada	Aquest malalt no — jens
Adelantarse (hablando de reloj)	} Adelantarsê
30 Es guapa y ademas discreta	Es guápa y ademés dis creta
Ademas de venir tarde regaña	Ademés de venir târd llevó reña
Ejercitarse, habilitarse	Adestrarsê mal generalmᵗᵉ se dice ferse destro
Adios y adiosa. famᵗ	Adios con la colorada
Adios mi dinero	Adios sine sous, adios sac de cols.
Adios y veamonos	Adios y á revêurer
El postrer Adios	Es derrér Adiós
Administracion de bienes sin mandato de su dueño }	Administració de bens sens orde de l'amo

Administradorcillos comer en plata y morir en grillos	Administradó qui viu en baldó mor dins sa presó
Echar de ver	Adonarsé
No lo he advertido reparado, notado	No m'en som adonad.
Atender á alguna cosa	Tenir conte
Ten cuenta al ganado	Adonêt d'es bestiar o tén conte an es bestiar
No dormirse en las pajas	No estar adormid.
Cervantes es el ornamento de su patria	Cervantes es [illegible] 's adorn de sa seua patria
Quitar el adorno	Llevar es adorns
Ir, andar de á campo traviesa	Adresar pe's mitj d'es camps
Echar por el atajo	Anarhí pe s'adresera
No hay atajo sin trabajo	No hi ha adresera sensa pena
De intento, de propósito &	Adrêtal
Hacer alguna cosa de intento ó de propósito	Tirarhí adrêtal
Mirad que le ocurrió!	Miran en que advertí.
Caer en la cuenta	Veurersé sas orejas, o sa banda o sa coa, frs. fam.
¡Y que alicantina ó treta es esta!	Y quin afait es aquest!
Ni sabado sin sol, ni moza sin amor ni vieja sin arrebol	Ni disapte sense sol ni veyarda sens afaitos ni jove sens vol y dol
44 Apetecer, buscar con ansia	Cercar o desitjar com un afamegad

Apretar — Estreñir ó Estufar bé en

atzucac

A quien tiene buen corazon no se le hace cuesta arriba perdonar las injurias —	Qui té bòn còr no 's fa afanàd de perdonàr sa injuria
Afanarse y fatigarse mucho	Afanarsê de mòrt a mòrt
Me ha dado un hartazgo de reir. —	Em som afartad ó he pegàda una pansada de riurer
Cada cuba huele el vino que tiene —	¿Volèu sabrer un de qu'ès afartad? miran lo qu'ha fet y lo qu'ha parlad.
Ser miserable —	Tenirlos ben aferrads
Hacerse merienda de negros	Esser ó fer aferrapilla
Dió en esta mania —	Aferrá aquesta mania
Empezar a dormir —	Aferrar á dormir
Cojer por el cuello a alguno	Aferrar p'es còll
Desvelarse no poder cojer el sueño — —	No poder aferrar ó no poder aferrar á dormir
Me asi de la cosa	Em vàig aferrá a [illegible]
Agarrarse á ó tener buenas aldabas	Aferrarse emb sas anellas de la sala
Agarrarse á un clavo ó á un hierro ardiendo	Aferrarsê emb un bacrer ó emb un ferro flametjant
Agarrarse de un pelo	Aferrarsê emb un cabèy ó emb un fel ó emb un fil ó emb un fil d'araña
Andar a la greña —	Aferrarsê p'es cabeis
Sacar alguna utilidad de lo q.e se maneja. Pegarse algo	Aferrarshi cólca cosa.